

Idegenforgalmi tájékoztató

Az Intourist és a Cooptourist utazási irodák tegnap, csütörtökön tartották meg immár hagyományos, közös utazási tájékoztatójukat a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában. A szovjet és a magyar utazási iroda képviselői elmondották, hogy a Cooptourist tavaly alapvetően sikeres évet zárt, s ehhez nagymértékben hozzájárult az Intouristtal lebonyolított idegenforgalom. 1981-ben jelentősen nőtt a Szovjetunióba utazó magyar turisták száma, s az idén további emelkedésre számítanak. A növekvő érdeklődés hatására 1982-ben 26-féle csoportos és nyolcféle személygépkocsis

út közül lehet válogatni. A magyar turisták körében évek óta rendkívül népszerűek a Fekete-tenger melletti üdülőhelyek. A jövőben a korábbiaknál több lehetőség nyílik, hogy ezt az igényt kielégítsék. Egész évben nagy a kereslet az ungvári és a munkácsi utak iránt, s főleg a nyári szezonban kedveltek a leningrádi és a közép-ázsiai utazások.

Hasonlóképpen népszerűek a magyarországi utak is a szovjet turisták körében. A legnagyobb érdeklődés a kétéhetes magyarországi körutazás iránt nyilvánul meg.

Szepesi György kitüntetés

Az Elnöki Tanács Szepesi Györgynek, a Magyar Rádió főszerkesztőjének, a Magyar Labdarúgó Szövetség elnökének több évtizedes, eredményes, kiemelkedő munkássága elismerésül, 60. születésnapja alkalmából a Szocialista Magyarországi Erdemrendet adományozta. A kitüntetést Aczél György, a Minisztertanács elnökhelyettese csütörtökön adta át. Jelen volt Győri Imre, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának osztályvezetője (MTI)

A döntő a sikeres gyakorlat

Amikor gazdasági reformról beszélünk, rendszerint az 1968 januárjában életbe léptetett intézkedések rendszerére gondolunk. Pedig a reform nem merev dátumhoz kötött egyszeri esemény, hanem — a gazdaságban éppen úgy, mint a társadalmi élet más területén — folyamat, amelyben az intenzívebb szakaszok és a megtorpanások, a visszaesések egymást válthatják. (Például a mezőgazdaságot érintő legfontosabb intézkedések még 1968 előtt megszűntek.)

A gazdasági reform a 70-es évek első felében a megtorpanás, a visszaesés időszakát élte át, az évtized végétől ismét a fellendülés, a kibontakozás felfelé ívelő pályáján halad. Mi a különbség az 1968-as és a jelenlegi reformfolyamat között? A döntő jellegbeli változást a világgazdaság szorítása — a cserearányromlás és az egyensúly javítás követelménye — idézte elő. A világgazdaság mélyreható átalakulását, a hagyományos értékredek felbomlását, és megindult újrendezőződését történelmi léptekkel mérve is kivételes korszakváltást figyelhetjük meg napjainkban. A felgyorsult mozgások, az olykor kiszámíthatatlan változások elemi erővel kényszerítik a nemzetközi munkamegosztásra ráutalt kis országokat, köztük hazánkat a rugalmas, gyors alkalmazkodásra, a szükséges szerkezeti, módszer- és szemléletbeli változásra.

A jelenlegi reformfolyamatban tehát napjaink követelményeinek megfelelően a gazdasági rugalmasság és alkalmazkodó képesség fokozása a feladat. A gazdaságirányítási rendszer — a gazdasági mechanizmus — mindhárom fő alkotó eleme az új követelményeknek megfelelően együtt módosul, változik. Így az éves és középtávú tervezés nyitottabbá, a változások az új szükségletek érzékelésére fogékonyabbá válik. A gazdasági szabályozás — főként a termelői ár és a jövedelempolitikai — határozottabban közvetíti a szigorúbb külső piaci hatásokat. Végül a gazdaságirányítási intézményi és szervezeti rendszernek korszerűsítése döntően a gazdálkodó egységek önállóságát felelősségét, piaci manőverező-képességét, nemzetközi versenyképességét hivatott erősíteni. Mivel érzékelhető intézményi és szervezeti változások 1968-ban nem voltak, így a szervezeti intézkedések a jelenlegi reformfolyamatban a legszembetűnőbbek. Gondoljunk csak a minisztériumi összevonásokra, átszervezésekre, a trösztök, egyes nagyvállalatok szétbontására, a kisvállalkozások kezdeményezésére.

A változásokat (a központi kezdeményezéseket) végül is az eredmények, a helyi és az országos teljesítmények minősítik. A reform legfeljebb keretet, lehetőséget, politikai szemléletbeli hátteret, hajtóerőt adhat az eredményes munkához. A döntő a sikeres gyakorlat. Ennek az eredményes gazdasági gyakorlatnak a meghatározó

fő eleme jelenleg a változó piaci szükségletekhez való rugalmas alkalmazkodás, más szavakkal: a vállalkozás, a jövedelemszerző képesség fokozása.

A piac meghatározó szerepét már hosszú ideje hangsúlyozzuk, sokáig nem ismertük fel azonban a kereskedelmi szemlélet meghatározó szerepét. Valahol a tudat alatt, mintha maig is hatna az a beidegződés, amely megveti, az értékelő munkával szembeállítja a „kupec kedést”, az értéktelisést. Az olyannyira szükséges kereskedelmi módszer és szemlélet nem is alakulhatott ki megfelelően a gazdasági fejlettség, az el-látás alacsony szintjén, az elosztás, az extenzív fejlődés időszakában. Sokáig a népgazdasági tervnek tulajdonítottunk a tényleges hatókörénél nagyobb szerepet. Jelenleg pedig többnyire a vállalatok termelési, fejlesztési elképzelései túlhangsúlyosak, bár azok még mindig sok áttétellel, távolról és nehezkén követik a piaci igényeket.

A piaci változásokat elő-rejelző módszerek szintén fejletlenek. Előfordul, hogy az elnagyolt prognózisok eleve a termelési, fejlesztési elképzelések igazolását szolgálják. A különböző vállalati funkciók a termelés, a fejlesztés, az értékesítés egymástól elkülönülten léteznek és hatnak. A fejlesztésben például valamiféle sajátos mértéki teljesítmény, a termelésben a tömegszerűség, a szériánagyság — régtől beidegzett műszaki-gazdasági funkciók — érvényesülnek. Az okos vállalkozói, kereskedői mérlegelés — hogyan és mivel lehetne a legtöbb hasznot hajtani — többnyire még nem jellemzi a fejlesztőmérnök vagy a programozó gondolkodását. Az értékesítés, a beszerzés pedig jobbra csak kiszolgálja a termelést.

Funkciók szerint elkülönülnek maguk a vállalatok is. Az egyik termel, a másik csak kereskedik. A termelő cégek rugalmasságát tovább korlátozzák a merev profil-kötöttségek, a kereskedőket pedig a kis- és a nagykeres-

kedelmi, a termelési eszköz-forgalmazási és a külső piaci tevékenységek éles határossági és szervezeti elhatárolásai.

A kereskedelmi — az úgynevezett marketing-módszer és szemlélet érvényesítése nem új követelmény. Újviszont az értelmezése, mely szerint a marketing-tevékenység nem korlátozódhat az értékesítésre hanem át kell hogy hassa a megelőző fejlesztési, előkészítési és gyártási fázisokat. A vezetési, a döntési folyamat részévé, eszközzé kell, hogy váljon, az egész vállalat dinamizmusát, mobilitását, innovációs és adaptációs készségét kell, hogy bővítse.

Ehhez nem elégséges az értékesítési (kereskedelmi) osztály átkeresztelése, hanem olyan átfogó szervezeti szemléletbeli változások szükségesek, amelyek révén lehetőség nyílik a vállalati stratégiai döntéseinek új szellemű előkészítő, a vállalkozások megalapozására és bizonyos részletek szakszerű kimunkálására. Az a cél, hogy a konstruktörök és a technológusok, a beruházók és a programozók a „csúcs-szuper” megoldások, a má-solások, a presztízsszempon-tok, vagy éppen kényelmi megfontolások helyett hosszabb és rövidebb távon a piaci igényekhez igazodva és a költségek alakulására ügyelve dolgozzanak.

Sok még a tennivaló ahhoz, hogy kialakuljanak a legesszerűbb döntési és cselekvési kényszerpályák, a piac- és költségérzékeny szemlélet, magatartás. Ha minden vállalat és szövetkezet — és általuk az egész népgazdaság — megtalálja és szüntelen tágtítja a maga sajátos piaci vállalkozási mozgásterét, akkor az alkalmazkodás nem passzív kiszolgáltatottságot, hanem tudatos és aktív tevékenységet jelent. Az a cél, hogy anyagi és szellemi értékeinket minél jobb hatásokkal hasznosítsuk, a hátrányokat ahol lehet előnyökké változtassuk, ne pedig veszteséget szenvedő félként éljük át a világban végbemenő változásokat.

Kovács József

Új szombati munkarend

Változások az orvosi ügyeleti rendszerben

Az ötnapos munkarendre való áttérés során több intézkedést ismertettünk már az egészségügy területén is. Február 6-tól újabb változásokra kerül sor Szegeden. Összevonják a körzeti orvosi ügyeletet. Ezentúl szombaton csak három helyen fogadják a betegeket a körzeti orvosok.

A Hunyadi János sugárút 1. szám alatti ügyeleti helyen szombaton reggel 7-től 12 óráig; itt három orvos dolgozik, illetve sürgős esetben innen megy ki fekvő beteghez az orvos. A telefonos hívószámuk: 10-100. Csak itt áll az orvosok rendelkezésére URH-s személygépkocsi. A másik két körzeti körzeti orvosi ügyelet helye: a Zöld Sándor utcai rendelőintézet földszinti helyisége, illetve a Budapesti körút 23. szám alatti körzeti orvosi rendelő. Mindkét helyen egy-egy or-

vos dolgozik szombatonként 8-tól 12 óráig, de csak a járóbetegeket látják el. Egyébként nincs körzethatár, bárhonann bármely ügyeletet felkereshetik a szegediek.

Szombat déli 12 órától hétfő reggelig csak a Hunyadi János sugárúti rendelőben fogadják a betegeket és innen hívhatók házhoz az orvosok.

Dr. Várkonyi László, a Szeged megyei városi tanács vb egészségügyi osztályának vezetője arról is tájékoztatta lapunkat, hogy a betegforgalom és más egyéb tapasztalatok alapján a körzeti orvosok a megváltozott ügyeleti rendszerben is zavartalanul el tudják látni feladataikat, biztosított lesz az egészségügyi alapellátás.

Nemcsak a körzeti orvosok, hanem a rendelőintézetek munkarendje is megvál-

tozik szombatonként. A különböző felmérések során kiderült, hogy nincs akkora betegforgalom hétvégeken, hogy mindkét szakorvosi rendelőintézet működtetésére szükség lenne. Az elmúlt szombaton például a Zöld Sándor utcai intézményt 27-en keresték fel, miközben 50 egészségügyi dolgozó teljesített szolgálatot. Ezentúl hétvégeken csak a Lenin körüti intézetben lesz rendelés, szombaton 8-tól 12 óráig; belgyógyászati, sebészeti, röntgen, laboratórium, fül-orr-gégészet, szemészet, nőgyógyászati szakorvosi.

Megváltozik a fogászati ügyeleti rendszer is, megerősítették az orvosi szolgálatot és szombaton reggel 7 órától hétfő reggel 7 óráig folyamatosan ügyelnek a Zöld Sándor utcai rendelőintézet fogászatán.

Szerződéses üzletek

Csongrád megyében 1981-ben 97 ÁFÉSZ-üzletet hirdettek meg szerződéses üzemeltetésre. Elsőként a Kistéleki Egység ÁFÉSZ-elt az új üzleti lehetőséggel: augusztus elsejétől 3 vendéglátó egységből kettőt kiadták. Ezután sorjában következtek a versenytárgyalások a csongrádi, szentesi, szegedi, makói és a csanád-palotai ÁFÉSZ-eknél. Összesen 63 kiskereskedelmi és 34 vendéglátó egységbe kerestek vállalkozót. Mindössze 15 üzletet adták át, közülük 12 vendéglő, italbolt, 3 pedig kiskereskedelmi üzlet volt. (Az országos arány ennél jobb, nagyjából fele-fele aralon oszlik meg kiskereskedelem és a vendéglátás között.)

Az okot a MESZÖV illetékesei abban látják, hogy az első hirdetések során a szövetkezetek a legkevésbé vonzó, nehezen üzemeltethető, alacsony színvonalú üzleteiket kínálták föl a szerződni kívánóknak. Vagyis azokat, amelyekből miléőbb szerettek volna megszabadulni. Az új üzemeltetési formát kezdetben kevesen tekintették a gazdálkodási eredmények javítását szolgáló eszköznek.

Az első hónapokról készült kimutatásokból az derült ki, hogy ahol bátran éltek a lehetőséggel, ott a pénzügyi eredmény sem maradt el. A kistéleki szövetkezetnél például a régi szisztéma szerint 200 ezer, az új rendszerben 280 ezer forint nyereséggel zártak a vendéglátó egységek. A szegedi ÁFÉSZ-nél ez a szám 210 ezerről 689 ezerre emelkedett. A számadatok azt mutatják, hogy az átalánydíjából több nyereségre tehettek szert a szövetkezetek, mint amennyit korábban elértek. A vállalkozók többsége korábban is az adott

ÁFÉSZ-nél dolgozott üzletvezetőként vagy helyettesként. A versenytárgyalások általában nem hoztak nagy versenyt; többnyire egy személy pályázott, licitálásra összesen három alkalommal került sor.

A MESZÖV szakítókarsága megállapította, hogy a kezdeti lépések után rendezni kell az új üzemeltetéssel párhuzamosan jelentkező feladatokat is. Főül kell vizsgálni, hogy módosították-e a nyitvatartási időt, és nem mulasztották-e el ezeket bejelenteni. Rendezni kell a szállítókkal való kapcsolatot, s a szerződéses üzleteket is szükséges ellátni — ha vezetőik ezt igénylik — a szövetkezeti ipar termékeivel. Az átalánydíj kiszámításánál figyelembe veszik, hogy ezekben az üzletekben lényegesen kevesebb a központi adminisztráció. Időnként ellenőrizni kell a használatra átadott forgóeszközök állapotát.

A Figyelő című hetilap a közelmúltban írta a szabadkasszás (gebines) és a szerződéses (szoros elszámolású) üzemeltetési formák viszo-

nyáról. Eszerint az állami vendéglátó ipar sérelmezte, hogy a szövetkezeti vendéglátásban fennmaradhatott a szabadkasszás rendszer, a szövetkezetek belátásán múlik, átalakítják-e azokat szerződéses rendszerűvé. A megyében is érvényes tapasztalatok szerint ez nehezegebbbe ütközik: a gebines rendszer ugyanis jóval előnyösebb az üzletvezetőnek. Ezt az is mutatja, hogy az állami vendéglátó vállalatoknál, ahol korábban szabadkasszás módon üzemeltetett vendéglátó egységeket adtak ki szerződésre, a vállalati bevételek jelentősen megnöttek ugyanazoknál az egységeknél is. A megyében is van néhány szövetkezeti gebines üzem, amely inkább veszteséget „termel” az ÁFÉSZ-eknek. Nem is könnyű kiadni őket, mert a gebines üzletvezetők megbeszéljk egymás közt, hogy a meghirdetett üzleteket egyikük sem pályázza meg, hiszen akkor marad továbbra is a szabadkasszás üzemelési mód, vele a nagyobb jövedelem.

Ifjúsági fórumok

A KISZ Központi Bizottságának titkársága a napokban több központi ifjúsági fórum megrendezéséről határozott. A felsőoktatási intézmények fiataljai tavasszal ilyen fórumokon vitatják meg az egyetemi, a főiskolai KISZ-munka tervezett új irányelveit, amelyek a vita után a KISZ Központi Bizottsága elé kerülnek.

A KISZ KB határozata a politikai képzés rendszerének továbbfejlesztéséről, a tömegpropaganda új elemeként jelölte meg tavaly az

ifjúsági fórumokat, amelyek lényeges politikai, mozgalmi események, kérdések kapcsán az információk gyors és széles körű továbbítását, a fiatalok véleményének megismerését, a vitás kérdések tisztázását szolgálják. Még ebben a félévben sor kerül a középispolások rétegfórumaira is.

Február 22-én gazdaságpolitikai témájú fórumot tartanak, központjában két olyan kérdéssel — a műszaki fejlesztéssel, valamint az anyag- és energiatakarékos-

sággal — amelyek megoldásában az ifjúsági szövetség is aktív szerepet vállal. A fiatalok kérdéseire gazdasági szakemberek válaszolnak majd. A kérdéseket „Forum” megjelöléssel február 16-ig lehet eljuttatni postai levelezőlapon a KISZ Központi Bizottságának címére: 1388 Budapest, pf. 72. A legérdekesebb kérdések beküldői meghívást kapnak a fórumra. A központi rendezvényt követően — ahol erre igény van — üzemi fórumokat is szerveznek.

Energiatakarékos trolibusz

Trolibuszokhoz korszerű gépészeti egységet, energiatakarékos aggregátort fejlesztettek ki a Ganz Villamosági Művekben. Az új aggregát, amely a trolis villamos berendezése, trisztoros, azaz elektronikus vezérlésű. Ehhez hasonló terméket még nem készítettek a gyárban.

A Ganz Villamosági Művek az Ikarus felkérésére tervezte meg és rövid idő alatt kifejlesztette az új aggregátot, amelyet a közelmúltban kipróbáltak néhány magyar trolibuszon.

A Magyarországon futó trolibuszok jelenleg még hagyományos, elektromos vezérlésű importaggregátókat vannak. Legutóbb néhány csuklós járműbe kísérletképpen beszereltek — ugyan-csak külföldről, drágán vásárolt — elektronikus szabályozású aggregátókat, s a fejlesztéremények alapján javasolta a hazai autóbuzsógyár a Ganz-nak, hogy próbáljon hasonló műszaki megoldást találni, amellyel nagy értékű energia takarítható meg. Az új Ganz-aggregáttal pró-baúton járt trolibuszok 20-30 százalékkal kevesebb áramot fogyasztottak, mint elődeik. Figyelemre méltó az is, hogy

a fékezésnél keletkező energia visszatáplálható a hálózatba, vagyis az eddig veszendőbe ment fékenergia újra hasznosul. Egyúttal a trolibusz fűtése is jobban szabályozható és lényegesen takarékosabb.

A Ganz Villamosági Művek felkészült az új aggregát sorozatgyártására, az Ikarus pedig az ilyen egységekkel felszerelt csuklós járművek szállítására. A Budapesti Közlekedési Vállalat azonban még nem döntött véglegesen. Mivel a trolibusz típusváltását tervbe vették, megfontolt, megalapozott döntést készítenek elő. A BKV rövidesen megkezdí az első magyar trolibusz tesztelését, de más hasonlóan új megoldású külföldi, például cseh-szlovák trolibuszokat is kipróbál, megvizsgál a következő néhány hónapban. Még az idén mindenképpen eldöntik, melyik trolibusztípussal kívánják korszerűsíteni a hazai járműparkot. Egyébként a hazai közlekedési vállalatok kívülről NDK-beli és bolgár cégek érdeklődését is felkeltették a Ganz-aggregáttal ellátott Ikarus trolibuszok. (MTI)